

2.

. İnsan, kendini çevreleyen dünyadaki nesnelere ve bunlar arasındaki ilişkileri dil yoluyla kurar. Bu bakımdan insan, nesnenin ve ilişkilerin kendinde nitelikleri olmadığından, nesneyi deneyimlerine konu edecek biçimde karşısına alıp betimlemez, aksine nesnenin anlamını ve içeriğini bizzat kendisi oluşturur. Bunu yaparken zihninin sınırları içinde kalır. Bu sınırlar içine giren tüm ürünler dilde varolur ve dil yoluyla ifade edilir. Dolayısıyla insan dil içinde yaşar. Dilin dışına çıkma olanağı da yoktur. Burada yukarıda dile gelen temel kabullerden hareketle dil-dünya-insan arasındaki ilişkiler incelenecektir.

İçinde yaşadığımız çağda, varoluş biçimimizin dilsel hale büründüğüne tanıklık etmekteyiz. Hatta artık neredeyse bizi biz yapan yaşantının dilsel bir öğeden başka bir şey olmadığına daha çok farkına varıyoruz: Gadamer'in deyişiyle "İnsan deneyimi özünde dilseldir". Bu nedenle dil, dünyayı betimlediğimiz işlevsel bir araç değil, dünyanın betimlenebilirliğinin olanaklı koşuludur. Diğer bir deyişle, insan dünyayı ve kendini dil ile kurar. Dünyanın kendisinde bulunmayan bağıntılar ve anlamlar, dil aracılığıyla kurulur ve bu yolla anlam dolu bir dünya yaratmış oluruz. Dünyada bulunan nesnelere bir anlamı ve birbirleriyle bağıntıları yoktur aslında. Anlam yükleyen ve nesnelere arası bağlantılar kuran bilincimiz ya da düşünmemizdir. Örneğin elmanın kendinde kırmızılık, ekşilik, yuvarlaklık yoktur. Ona "kırmızı, ekşi ve yuvarlak elma" diyen bilincimizdir. Dünyada "önce kara bulutlar toplanır, sonra yağmur yağar", "İlkbahardan sonra yaz gelir" türünden bağlantılar da yoktur. Bu tür bağlantıları kuran yine bilincimizdir. Bilincimiz, nesnelere, onların özellikleri, bağlantıları üzerine düşünürken dili kullanır. Buradan düşünme ile dil arasında zamansal bir ardardalık ilişkisi varmış gibi düşünülebilir. Önce nesnelere hakkında düşünürüz, ardından dil yoluyla düşüncelerimizi ifade ederiz diye genel bir kabulümüz olabilir. Ancak düşünme ile dil arasında bu tür bir ardardalık yoktur: dil olmadan hiçbir kavram, zihnin hiçbir nesnesi mümkün olamaz. Çünkü bir nesnenin bilinç için varlık kazanması dille olur. O halde insanlar biçimini bilincin ve dilin belirlediği bir dünyada yaşarlar. Bu anlamda "dünya"sı olan tek varlık insandır. Hayvanın bu anlamda bir "dili" olmadığı için dünyası da yoktur. Dilde insana kendini açan anlam dünyası, nesnelere bir arada bulunmasını imlemez; içinde nesnelere karşılıklı olarak ilişkide bulunduğu, bu yolla bağlantılar zinciri oluşturduğu bir alandır (Altuğ 2008: 7).

"İnsan deneyiminin kendine özgü karakteristiği, anlamlı olmasıdır. Deneyim özünde anlama'dır. Anlama ancak anlamın olduğu yerde yani dilde"

gerçekleşir. Dil, anlamının, içerisinde kendisini gerçekleştirdiği açıklık'tır. Anlama neyi anlar? Anlama dile gelen şeyi anlar; şeyin dile gelmesi, onun anlamıdır. Bu bakımdan denebilir ki, anlamının dilde anladığı biçimiyle şeylerin bir toplamıdır. Dilde anlama'nın bize açtığı bu dünya, şeylerin basitçe bir yan yana gelmesi değildir; fakat içerisinde şeylerin karşılıklı olarak birbirleri ile ilişkiye girdiği ve kendilerini anlaşılır/anlamli olarak görünüşe çıkarabildikleri bağlantılar bütünüdür” (Altuğ 2008: 8).

Dil, insanın dünyasıdır. Bu dünyada insanlar birbirleriyle konuşurlar. Bu konuşmalara yön veren dildir. İnsanlar bilinçlerinde varolanları dile yansıtırlar. Dil, anlamın ortaya çıktığı yerdir, ama bununla birlikte sözcüklerin de varolduğu bir yerdir. Sözcük, belirli anlamları imlemek için kullanılan göstergedir. Dilde iki tür gösterge vardır: sözcük ve ide (ya da kavram/ anlam). İde, nesnelerin göstergesidir; sözcük de kavramların göstergesidir. Sözcük ve kavram birbirini sıkı gerektirir: idesi (anlamı) olmaksızın sadece sözcüklerle düşünemeyiz. Sırf anlamlara sahip, fakat bunların etiketi sayılabilecek sözcükleri kullanmadan da düşünemeyiz. Bu anlamda dil ve düşünme eş zamanlı olarak gerçekleşirler. Diğer bir deyişle dil olmadan düşünme faaliyeti gerçekleşemez. Düşünce, sözcükle birarada bilincimizde bulunur. Konuşma da bilincimizde bulunanların aktarılmasından başka bir şey değildir.